

2022-02-04

Handläggare: Åke Nilsson

S2021/06815

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

RSMH:s yttrande över betänkandet *Börja med barnen!* *Följ upp hälsa och dela information för en god och nära vård (SOU 2021:78)*

Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, RSMH, har nu i och för sig inte explicit genom remiss (S2021/06815) daterad 2021-11-04 inbjudits att avge ett eget yttrande över ovan angivet förslag, men vill med anledning av betänkandets innehåll framföra följande synpunkter.

Bakgrund

RSMH organiserar sedan 1967 på demokratisk grund människor med olika former av psykisk ohälsa. Många av våra medlemmar är personer som har eller har haft en långvarig och allvarlig psykisk ohälsa, inte sällan i kombination med olika psykiska funktionsnedsättningar.

RSMH är av den åsikten att tidiga och effektiva insatser för unga skulle ha kunnat motverka livslångt lidande och socialt utanförskap för många vuxna och äldre av idag

RSMH är religiöst och partipolitiskt neutralt och verkar aktivt för att motverka utanförskap och diskriminering. RSMH är en del av Funktionsrätt Sverige och är aktivt inom Nationell samverkan för psykisk hälsa, NSPH. RSMH står bakom det gemensamma yttrandet från Funktionsrätt Sverige daterat 2022-01-31 och har också deltagit i beredningen av NSPH:s yttrande över betänkandet daterat 2022-01-21 och ställer sig oreserverat bakom detta, men vill likväl särskilt understryka nedanstående.

Synpunkter

RSMH ser positivt på ansatsen i de förslag som i betänkandet förs fram, men menar att barn och unga, efter ålder och mognad, måste få makt och inflytande över sina egna liv och att även om detta sätter press på professionell intervention och samordning av samhällets stöd så får man inte slentrianmässigt kommunicera över huvudet på unga och forma eller avstå insatser utan att den unge själv får yttra sig i informerade val.

Vi vill därför i eldskrift understryka följande stycke i NSPH:s gemensamma yttrande:

NSPH menar att oavsett ökad tillgång och delning av information så är det i mötet och i bemötandet av den unga personen som information och delaktighetsarbetet får betydelse. Unga personer behöver liksom vuxna möta personal som de känner förtroende för vilket ofta byggs upp över tid. Fast vårdkontakt ökar förutsättningarna till fördjupad förståelse för den unga och hans livssituation och i de bästa av världar även kontinuitet över tid.
NSPH:s yttrande över SOU 2021:78, s 3,

Likaså ser RSMH behovet av en gemensam digital infrastruktur (Betänkandet 5.9.1-2) som akut oavsett hur man går vidare i andra delar. Här finns i våra ögon bara vinster att göra.

När det annars gäller förutsättningar och den verklighetskontext i vilken betänkandets förslag förväntas kunna realiseras så inger den pågående krisen inom barn- och ungdomspsykiatri på många håll i Sverige och den ojämna kvalitén hos elevhälsan över landet en viss oro hos RSMH. För att hårdra det ser här RSMH barnrättsperspektivet som en absolut en nödvändig utgångspunkt liksom den rätt till liv och hälsa som formuleras i Regeringsformens andra kapitel och de konventioner som Sverige tillträtt. I den mån det kommunala självstyret försvårar ett arbete med dessa förtecken är det RSMH:s bestämda uppfattning att det kommunala självstyret bör begränsas; exempelvis genom ett förstatligande av skola, elevhälsa och barn- och ungdomspsykiatri. Här är vår uppfattning att Sveriges Kommuner och Regioner (SKR:s) medlemmar nu mot en kort horisont antingen förmår växa med uppgiften eller får kliva åt sidan för en nationell struktur som kan garantera likvärdiga rättighetsförutsättningar för barn och unga oavsett var de bor i Sverige när det gäller liv, hälsa och utbildning. Annars är goda förslag som i detta betänkande mest en sådd på hälleberget.

RSMH är varken principiell motståndare till Subsidiaritetsprincipen eller Självstyrelsekonventionen, men menar att lokala organ som över tid utan tillräcklig kunskap, kompetens eller med uppenbart otillräckliga resurser ska borga för uppgifter som ska garantera grundläggande mänskliga rättigheter måste kunna hållas ansvariga på en högre nivå än lokala val. Och då – med all respekt för NJA 2009 s. 463 – snarare än att enbart drabbas av skadestånd hellre för medborgarnas framtida trygghet strukturellt bli avlöst ansvaret om man inte långsiktigt är förmögen att garantera dessa grundläggande rättigheter på en jämlik nivå. I diskussionen om kommuners och regioners långsiktiga kapacitet att klara välfärdsuppdraget är inte det kommunala självstyret heligt för RSMH och borde heller inte vara det för Sveriges regering.

Riksförbundet för Social och Mental hälsa

Barbro Hejdenberg Ronsten
Förbundsordförande

CC: **Funktionsrätt Sverige**
NSPH
SKR
Institutet för mänskliga rättigheter